

industrijsko-gospodarski pregled

Uređuju: Hedviga Kveder i Marija-Biserka Jerman

Videnje razvoja i istraživanja u Dow Chemicals

Tvrtka Dow Chemicals, prema viđenju svojih istraživačkih upravljačkih struktura, mora kao i ostala kemijska industrija tražiti puteve za nadvladavanje rastućih cijena sirovina. Jedan od načina je investiranje u zemlje bogate izvorima sirovina poput Kuvajta, Saudijske Arabije i Omana, gdje se mogu uporabom jeftinog prirodnog plina proizvoditi etilen i derivati kao što su etilen-glikol i poli-etilen. Drugi je put rješavanja cijena sirovina istraživanje, npr. nalaznje jeftinijih puteva do etilena. Inovacije bi trebale biti ključna vrijednost razvojno-istraživačkih organizacija, tj. pronalaženje novih proizvoda i procesa, "zelenih" i isplativijih rješenja. Primjer su novi polioli iz soja ulja, bolji od petrokemijskih poliola, koje zamjenjuju. Zatim novi put do sirovine za epoksi-smole, epiklorhidrina, koji se zasniva na glicerinu koji je nusproizvod u proizvodnji biodizela. Ta je tehnologija, razvijena za tvornicu u Kini, jeftinija od procesa proizvodnje epiklorhidrina na osnovi propilena i klora. Za proizvodnju etilena, koji se sada dobiva iz nafte i prirodnog plina, vidi se moguća alternativa u katalitičkim postupcima dehidracije etanola u zemljama bogatim etanolom, kao što je Južna Amerika. Procesi proizvodnje etilena oksidacijom metana također su istraživački ciljevi, kao i učinkovitija proizvodnja petrokemikalija iz ugljena. M. B. J.

BASF u razvoju enzima

BASF s 1,25 milijuna dolara sufinancira razvoj korisnih enzima dobivenih iz mikroorganizama iz tla, prema ugovoru s England's University of Manchester, Center of Excellence in Biocatalysis, Bio-transformation & Biomanufacturing. M. B. J.

UOP povećao kapacitete u Kini

Tvrtka UOP, najveći proizvođač adsorbensa molekularnih sita u Aziji, povećala je kapacitete tvornice u Šangaju, kako bi namirila rastuće potrebe u Kini i drugim zemljama Azije. Dogradnja postrojenja i poboljšanje produktivnosti povećani su za više od 30 %, što je više od planiranih 20 %. Shanghai UOP je u 30 %-tnom vlasništvu partnera Shanghai Huayi Group. M. B. J.

Kemira gradi u Argentini

Tvrtka Kemira gradila je za argentinsku tvrtku Cellulosa Argentina uz njezinu tvornicu papira u Capitán Bermúdezu, Santa Fe, Argentina, jedinicu za proizvodnju klorova dioksida vrijednu oko 13 milijuna dolara, za potrebe proizvodnje papira. M. B. J.

Partneri za generički eritropoietin

Hospira, američka tvrtka za proizvode za bolničku uporabu partner je njemačkom proizvođaču biogenerika Bioceuticals. Partnerstvo se odnosi na razvoj, proizvodnju i distribuciju generičke verzije eritropoietina, proteinskog hormona koji prirodno u organizmu proizvode bubrezi. Terapijski se eritropoietin upotrebljava primarno u anemiji kod dijalize i u nekim slučajevima u onkologiji. M. B. J.

DSM i uretanske smole

Na svojoj lokaciji Meppen, Njemačka, tvrtka DSM gradila je tvornicu za proizvodnju uretanskih disperzijskih smola, vrijednu oko 25 milijuna dolara. Smole su namijenjene oslojavanju. M. B. J.

Zajednička tvornica tvrtke Cognis u Tajlandu

Tvornica u Rayongu zajednički je projekt Cognisa i PTT Chemical Public Co., Tajland, u vlasništvu 50 : 50. Tvornica proizvodi etoksilate masnih alkohola za industriju proizvoda za osobnu njegu i domaćinstva. Sirovine, oleokemikalije, tvornica dobiva iz lokalnih izvora, a etilen-oksidi od podružnice PTT-a. M. B. J.

Lanxess proširuje kapacitete

Tvrtka Lanxess uložila je 8 milijuna dolara u proširenje kapaciteta za proizvodnju ionskoizmjenjivačkih smola na lokaciji Bitterfeld, Njemačka. Povećanje proširenja odgovor je na rastuću potražnju za proizvodom. M. B. J.

Eastman – inicijativa za povećanje

Eastman Chemical se pouzdaje u promjene tehnologija za povećanje profitabilnosti tvrtke. Odnosi se to u prvom redu na proizvodnju poli(etilen-tereftalata) (PET) i primjenu uplinjavanja ugljena kao operacije od primarne važnosti, od čega očekuju znatno povećanje proizvodne učinkovitosti. Srce transformacije poslovanja PET-a je tehnologija IntegRex u novim tvornicama. Time je udvostručen kapacitet na upola manjem prostoru uz značajno sniženje troškova. Nova tehnologija omogućuje i novu generaciju PET-smola, koje trebaju manje energije za preradu u boce i druge vrste pakiranja, lakše su, bolje konzistencije i mogu se potpuno reciklirati u postojećim postrojenjima. Namjera je tvrtke primijeniti novu tehnologiju u svim svojim tvornicama u SAD-u. Transformacije u segmentu uplinjavanja ugljena donijet će i veće promjene od ovih u proizvodnji PET-a. Nova tvornica za uplinjavanje proizvodit će metanol iz sinteznog plina, koji će služiti za proizvodnju propilena na osnovi kombinacije licencijskih i vlastitih tehnologija. U budućnosti je planirana i tvornica etilen-glikola osnovana na istom modelu. M. B. J.

LANXESS proširuje postrojenje za proizvodnju mentola u Krefeldu

Udvostručeni kapacitet jača položaj na tržištu

Leverkusen – Konzern za specijalnu kemiju LANXESS je 20. srpnja 2011. započeo planiranu izgradnju svojeg postrojenja za proizvodnju mentola. Kapacitet pogona na lokaciji Krefeld-Uerdingen treba se udvostručiti s obzirom na veliku potražnju na svjetskim tržištima. Dovršetak izgradnje predviđen je u prvoj polovici 2012. godine. "Te dodatne raspoložive količine timola, sirovog mentola kao i dl-mentola omogućuju našem dugogodišnjem ugo-

vornom partneru Symrise realizaciju dugoročnih dobavljačkih ugovora", objašnjava dr. Hubert Fink, ravnatelj poslovne jedinice Advanced Industrial Intermediates (All) tvrtke LANXESS. Ta investicija je obnovljeno priznanje toj lokaciji u Njemačkoj odnosno Nordrhein–Westfalen.

Na simboličnom polaganju kamena temeljca 20. srpnja je uz dr. Finka i suradnike tvrtke LANXESS nazočila i peteročlana delegacija tvrtke Symrise AG s upraviteljem dr. Heinz-Jürgenom Bertramom.

LANXESS je također zahvaljujući suradnji s tvrtkom Symrise vodeći svjetski proizvođač sintetskog mentola i timola. Koncern za specijalnu kemiju dobavlja tvrtki Symrise mentol i njegov primarni proizvod timol u svim gradacijama kvalitete i u čistoći koju tražuje farmaceutska industrija.

Symrise dalje prerađuje te proizvode i opslužuje svjetsko tržište kao proizvođač tvari za mirise i ukuse, kao npr. u području dentalne higijene ili u slatkišima poput žvakaćih guma i bombona. Izuzetno vrijedan mentol se primjenjuje i u kozmetici te u brojnim farmaceutskim proizvodima, npr. u mastima za hlađenje pri bolnim sportskim povredama.

H. K.

Učinkoviti postupci za postojanu proizvodnju

Za proizvodnju u proširenom postrojenju predviđeno je dodavanje iznimno učinkovitog novog katalizatora koji je razvijen u tvrtki LANXESS. Glavna sirovina krezol potječe iz vlastite proizvodnje u All na lokaciji Niederrhein.

U pogonu će u budućnosti biti na raspolaganju postupak za uštedu energije koji je razvijen zajedno s grupom Function Innovation tvrtke LANXESS. Taj će dalje poboljšati energetske bilancu (otisak CO₂) za segment mentola.

U okviru građevinskih radova u jesen 2011. bit će podignute tri velike destilacijske kolone od kojih će najveća biti gotovo na 50 metara građevinske visine. Koncipirali su je posebno za tu namjeru inženjeri tvrtke LANXESS. "Kolona te veličine predstavlja posebnost za naš pogon", izjavljuje pogonski upravitelj dr. Lutz Heuer. Golemi građevinski elementi nakon dostave teškim teretnim transportom moraju se montirati na određenom mjestu u pogonu na lokaciji Uerdingen. "U tu svrhu postaviti ćemo tri dizalice od kojih je jedna 900 tona nosivosti, najveća u Njemačkoj. Time može također i najteži pojedini dio, težine 90 tona, biti sigurno postavljen", objašnjava Heuer.

Poslovno područje Advanced Industrial Intermediates pripada segmentu Advanced Intermediates, koji je u poslovnoj godini 2010. postigao promet od 1,321 milijardu eura. Proizvodna mjesta su u Njemačkoj (Krefeld–Uerdingen, Dormagen, Leverkusen i Brunsbüttel), Kini (Liyang), Indiji (Nagda) i u SAD-u (Baytown/Texas).

Najnovije obavijesti tvrtke LANXESS dostupne su na internetu: mobil.lanxess.de.

H. K.

LANXESS povećao cijenu kloroprenskih kaučuka

Leverkusen – Koncern za specijalnu kemiju LANXESS povećao je cijenu za svoje kloroprenske kaučuke tipa Baypren od 1. kolovoza 2011. godine. Ovisno o regiji cijene se povećavaju do 200 eura po toni (300 USD po toni). To se uzima u obzir na odgovarajući način u postojećim ugovorima.

Razlozi su tom povećanju cijene stalni rast troškova sirovina, energije i ostalih popratnih troškova.

Kloroprenski kaučuk tipa Baypren prikladan je npr. za proizvodnju kablinskih plaštova, gumenih cijevi, remena i zračnih opruga.

Najnovije obavijesti tvrtke LANXESS nalaze se na internetu: mobil.lanxess.de.

H. K.

Razvijanje gospodarskog i trgovinskog odnosa Kine i Hrvatske

Snažan i stabilan rast tijekom trideset godina uz prosječnu godišnju stopu od 10 % čini kinesko gospodarstvo po veličini drugim u svijetu.

Kina i Hrvatska su tradicionalno prijateljske zemlje i tijekom 19 godina, od uspostave diplomatskih odnosa, poticale su stabilno razvijanje bilateralnih odnosa. Veliku pažnju kineska vlada pridaje razvijanju gospodarskog i trgovinskog odnosa s Hrvatskom. U prvoj polovici 2011. godine prema kineskoj carinskoj statistici kineski izvoz u Hrvatsku povećan je 6,1 %, a kineski uvoz iz Hrvatske povećao se za 97,3 %. Kineske turiste se potiče da posjete Hrvatsku.

U Kini se naglašava važnost olakšavanja investicija u Hrvatskoj uz poticanje poduzeća iz obje zemlje na dvosmjerna ulaganja.

U prvih šest mjeseci 2011. godine kineski izvoz u Hrvatsku pao je za 2,2 %, a kineski uvoz iz Hrvatske je povećan za 22,3 %. Kina i Hrvatska temelje razvoj na tržišnom gospodarstvu i postoje velike mogućnosti za jačanje razmjene, međusobnih ulaganja kao i trgovinsku suradnju. Suradnja poduzeća bi se mogla realizirati u izgradnji prometne infrastrukture (željeznica) i na planu turizma.

H. K.

Ekonomska suradnja Njemačke i Hrvatske

Ukupni hrvatski izvoz u Njemačku iznosio je 1,2 milijarde dolara u 2010. godini. Njemačke robe je uvezeno za 2,5 milijarde dolara. U odnosu na 2009. godinu robna razmjena bila je smanjena 12 %. Iz Hrvatske najviše se izvoze dijelovi za avionska sjedala, plastične mase, obuća i odjeća kao i uređaji za automatsku regulaciju. Iz Njemačke se uvoze najviše osobni automobili, motorna vozila i lijekovi. U 2010. godini 1,5 milijuna Nijemaca je došlo u Hrvatsku, što ostvaruje 22,5 % ukupnih turističkih noćenja u Hrvatskoj.

Ispituju se mogućnosti za nove poslove. Hrvatskoj je 2010. godine predložena lista od petnaestak investicijskih projekata koji bi mogli povećati vanjskotrgovinsku razmjenu i ostvariti nova radna mjesta. U tom segmentu ostvarena je revitalizacija signalnog sustava na željezničkom kolodvoru u Zagrebu. Desetak većih njemačkih projekata je u fazi realizacije.

H. K.

Krčka tvrtka Mariolina proizvodi svježu i suhu tjesteninu

U tvrtki Mariolina bave se proizvodnjom makaruni krpica, fuža, šarenih spirala, krčkih šurlica, njoka i rezanaca. Boris Dujmović, vlasnik tvrtke Mariolina, nastoji usavršavati i povećavati kvalitetu kao i produktivnost domaćih autohtonih proizvoda. Najveća dnevna proizvodnja je 800 kilograma.

H. K.

Potrošnja bezalkoholnih pića, vode i alkoholnih pića

U prvoj polovini 2011. godine na hrvatskom tržištu je konzumirano 153,9 milijuna litara bezalkoholnih pića proizvedenih uglavnom u domaćim punionicama, što je tri milijuna više u odnosu na isto prošlogodišnje razdoblje. Zapakirane vode proizvedeno je više od 94 % u domaćim punionicama, a u prvih šest mjeseci 2011. godine prodano je 15 milijuna litara manje nego 2009. godine.

U prvom polugodištu 2011. godine potrošnja alkoholnih pića porasla je s prošlogodišnjih 4,9 milijuna na 5,2 milijuna litara.

Za usporedbu u Hrvatskoj je 2010. godine proizvedeno 331,8 milijuna litara bezalkoholnih pića, 356,3 milijuna litara zapakirane vode i oko 11,1 milijun litara alkoholnih pića.

Izvoz domaćih, proizvođača bezalkoholnih pića i vode bilježi stabilan rast u posljednjih pet godina.

H. K.

Tvornica Kraš prisutna na svjetskim tržištima

Godine 1911. utemeljena je tvornica čokolade i bombona Union u Zagrebu. Za carski i kraljevski dvor u Beču bila je dobavljač od samog početka. U 1923. godini tvrtka Bizjak u Zagrebu počinje proizvodnju dvopeka, keksa i vafle. Nakon spajanja tih dviju tvornica s nekoliko proizvođača konditorskih proizvoda nastala je tvornica Josip Kraš, koja proizvodi proizvode od kaka, kekse, vafle i bombonske proizvode. Od 1992. godine Kraš je u vlasništvu malih dioničara.

Kraševi proizvodi poznati na svjetskim tržištima su: Bajadere, desert Griotte, čokolade Dorina, Životinjsko carstvo, keksi Domaćica, Napolitanke, bomboni Kiki i Bronhi te drugi proizvodi.

Godišnja proizvodnja tvornice veća je od 33 000 tona konditorskih proizvoda od kojih se oko polovine izvozi na svjetska tržišta.

Kraš je većinski vlasnik osječke Karoline.

H. K.

Rovinjska Mirna uspješno posluje

Jadranska konzervirana riba je najkvalitetnija, što Mirni osigurava uspješno poslovanje na tržištu. Tome pridonosi kvalitetna struktura troškova, konkurentni proizvodi, a predviđa se povećanje proizvodnog kapaciteta.

Mirna izvozi oko 90 % svoje proizvodnje i to najviše na tržišta bivše Jugoslavije. Proizvodnja je u prvih pet mjeseci ove godine povećana za oko 50 % u odnosu na 2010. godinu, a od rujna 2010. godine tvornica radi neprekidno. Smanjen je dug prema ribarima te je omogućena stalna opskrba ribom. U 2010. godini Mirna je proizvela 10 do 12 milijuna konzervi dok se ove godine predviđa oko 20 milijuna. Tržište Europske unije, koje je izgubljeno lošim upravljanjem, nastoji se povratiti novim investicijama. Nova uprava treba financijski restrukturirati tvrtku i riješiti dug prema Poreznoj upravi prodajom dijela nekretnina koje nisu u funkciji. Mirna planira proizvodnju smrznute ribe.

U prvih šest mjeseci Mirna je iskazala dobit od dva milijuna kuna.

H. K.

Euclid u Vinkovcima proizvodi komorske i tunelske sušare za voće i povrće

Tvrtka Euclid u Vinkovcima proizvodi komorske i tunelske sušare raznih kapaciteta kao i linije za proizvodnju sokova i octa kapaciteta od 40 do 400 litara na sat. Sušare su namijenjene proizvođačima sušenih roba u BiH, Srbiji, Crnoj Gori, Makedoniji i Sloveniji. Cijena sušare Euclid je dva do tri puta niža od sušara europskih proizvođača.

U 2009. godini Euclid je ostvario najveći promet zahvaljujući bespovratnim potporama do 200 000 kuna, što su mnoga obiteljska gospodarstva iskoristila za kupnju sušara. U jednoj godini prodano je 14 sušara. Ukidanjem bespovratne potpore opala je proizvodnja sušara. Rast proizvodnje uslijedio je 2011. godine.

Euclid je do sada proizveo 55 sušara, a s naručenim dostići će 60. Tvrtka Euclid je jedini domaći proizvođač linija za proizvodnju sokova i octa.

H. K.

Robna razmjena u prvom polugodištu 2011. godine

U prvih šest mjeseci hrvatski izvoz raste brže od uvoza i iznosio je 32,5 milijardi kuna. U usporedbi s izvozom u prvih šest mjeseci 2010. godine bio je 4,5 % veći.

Šestomjesečni uvoz iznosio je 53,6 milijardi kuna (rast 2,7 %).

Izvoz goriva i maziva rastao je 15,8 % mjereno u kunama. U prvih šest mjeseci 2010. godine izvoz je iznosio 3,3 milijarde kuna, a 2011. godine 3,8 milijardi kuna. Izvoz hrane i pića porastao je s 2,5 milijardi kuna na 2,8 milijardi kuna. U ovoj godini industrijski materijali prodani su za 10,7 milijardi kuna, što je 1,6 milijardi kuna više u odnosu na prošlogodišnje razdoblje.

Rast izvoza ribe i ribljih preradevina bilježi rast s 380 na 530 milijuna kuna (rast 39 %). Porastao je i izvoz voća i povrća kao i izvoz žitarica koji je iznosio 441 milijun kuna.

Izvoz naftnih derivata porastao je s 2,3 milijarde kuna na 3,1 milijardu kuna. Vrijednost izvoza ostalih kemijskih proizvoda je 3,6 milijardi kuna (za 19,7 % više nego 2010. godine).

Umjetnih gnojiva je izvezeno za 801 milijun kuna (dvostruko više nego u prvom polugodištu 2010. godine). To se odrazilo na poslovanje kutinske Petrokemije koja je u prvih šest mjeseci 2011. godine proizvela 610 000 tona mineralnih gnojiva (13,6 % više u odnosu na isto razdoblje 2010. godine). Budući da je prodaja povećana za 21,5 % to je dobit u prvih šest mjeseci iznosila 81,1 milijun kuna.

U izvoznom rezultatu porasla je prodaja proizvoda od pluta i drva s 348 milijuna kuna na 394 milijuna kuna (13,2 %). Izvoz sirova drva porastao je 13 % (s 902 milijuna kuna na 1,1 milijardu kuna).

Ukupni uvoz je rastao, ali po nižoj stopi od izvozne.

Izvozna orijentacija uvjet je oporavka hrvatske privrede.

Uvoz sirove nafte i prirodnog plina porastao je sa 6,5 milijardi kuna na 7,6 milijardi (21,5 %), a uvoz prehrambenih proizvoda s 3,4 milijarde kuna na 3,7 milijardi kuna (8,6 %).

Ukupni izvoz je u travnju i svibnju porastao, što se pripisuje izvozu brodova i naftnih derivata. Dobri izvozni rezultati zabilježeni su za medicinske i farmaceutske proizvode, umjetna gnojiva i sirovine za industrijsku proizvodnju (željezo, čelik i obojeni metali).

Istodobno loši izvozni rezultati zabilježeni su u izvozu električnih strojeva, aparata i uređaja, električne energije, duhana i duhanskih proizvoda.

H. K.

Siemens isporučuje vjetroturbine tvrtki EKO

Za projekte vjetroelektrane Zadar 2 i Zadar 3 Siemens Hrvatska isporučit će tvrtki EKO, čiji je suvlasnik Dalekovod, 16 vjetroturbina. Snaga vjetroelektrane je 36,8 MW, a godišnje će proizvoditi oko 120 000 MWh. U siječnju ove godine puštena je u rad prva elektrana ZD 6 kod Gračaca s instaliranih 9,2 MW.

Dalekovod je projektirao i izveo radove na građevinskoj infrastrukturi i visokonaponskim postrojenjima te VE ZD 6 priključio na mrežu.

H. K.